

Леонтєва В. С.,

курсант

Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Ділігул А. С.,

доцент кафедри

цивільного права та процесу

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі Україна відповідно до основних положень Європейської хартії місцевого самоврядування продовжує спрямовувати власні зусилля на те, щоб реалізувати євроінтеграційний курс, щодо розвитку місцевої демократії. Децентралізація влади в Україні, як одна з найуспішніших реформ, стала предметом досліджень багатьох науковців, зокрема – О. Чеберяка, М. Куліша, В. Андрущенко, В. Кравченка, В. Остапчук, М. Клименко, С. Дяченка та інших.

Вагомим напрямком цієї реформи є фінансова децентралізація, що передбачає розподіл функцій, повноважень, фінансових ресурсів і відповідальності між центральним та місцевими рівнями управління. Результатом цього є не лише підвищення ефективності управління бюджетними коштами на місцях, але й зменшення впливу центру на розвиток регіонів і регіональної економіки.

Необхідність фінансової децентралізації в Україні була зумовлена, по-перше, необхідністю зближення національних стандартів управління публічними фінансами відповідно до європейської практики; по-друге, необхідністю формування спроможних фінансово самостійних громад та ефективного функціонуючого інституту самоврядування на основі реалізації принципу самостійності бюджетів різних рівнів.

Як слушно узагальнює І. Волохова, що фінансова децентралізація передбачає значний обсяг власних, передачу закріплених джерел надходжень до місцевих бюджетів, надання міжбюджетних трансфертів з центрального бюджету; розміщення замовлень у приватному секторі економіки; просування ринкових механізмів у сферу місцевих фінансів. Фінансова децентралізація передбачає не тільки передачу фінансових ресурсів, а є дещо ширшою, включаючи передачу повноважень у фінансовій сфері (видаткових, дохідних, податкових) [1, с. 83-84]. Виходячи із зазначеного, можна зробити висновок, що до фінансової децентралізації входить: децентралізація видатків; децентралізація доходів; організаційна самостійність.

Створення умов для фінансової децентралізації бюджетів місцевої громади, для ефективного використання механізмів регулювання видатків, доходів, використання бюджетних ресурсів у 2014 році Верховною Радою України було ухвалено Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [2]; Кабінетом Міністрів України було прийнято Постанову «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» [3].

Визначені нормативно-правові документи стали регуляторним важелем фінансової децентралізації місцевих бюджетів. Згідно з планами фінансової децентралізації у формування бюджетів місцевих громад було внесено зміни в Бюджетний кодекс та Податковий кодекс України. Фактично Бюджетний кодекс створив умови стимулювання формування місцевих територіальних громад та виділеної ресурсної бази через фінансову децентралізацію бюджетів місцевої громади, що створює можливість територіальній громаді формувати свій бюджет на рівні обласного.

Своєрідним стартом до бюджетної децентралізації стало внесення змін до Бюджетного та Податкового кодексів України, згідно яких [4, 7]: розширено самостійність місцевих бюджетів через можливість їх прийняття незалежно від прийняття державного бюджету; за місцевими бюджетами закріплено близько 50 джерел доходів з метою підвищення плато-спроможності громад; замінено систему балансування системою бюджетного вирівнювання; закріплено за галузевими міністерствами розподіл коштів освітньої та медичної субвенції для передачі трансфертів ОМС; здійснено перерозподіл видаткових повноважень органами державної влади та місцевого самоврядування за принципом субсидіарності; запроваджено стимулювання територіальних громад до об'єднання та переходу на прями міжбюджетні відносини з державним бюджетом.

У червні 2020 року Урядом було затверджено новий адміністративно-територіальний устрій базового рівня. Відповідно, вже у Державному бюджеті України 2021 р. реально запроваджено дворівневу модель міжбюджетних відносин, яка має встановити взаємовідносини між держбюджетом та бюджетами територіальними громадами [5].

Отже, на сьогоднішній день найефективнішим способом формування спроможних територіальних громад, забезпечення фінансової самостійності та активності органів місцевого самоврядування є фінансова децентралізація, за якою передбачається збільшення фінансових надходжень до місцевих бюджетів і розширення прав місцевих органів влади, джерел їх формування, надання їм повної бюджетної самостійності та створення умов для виконання необхідних повноважень. Нині процес фінансової децентралізації в Україні вступив в завершальну фазу, загалом, сприяючи розширенню фінансово-ресурсної бази органів місцевого самоврядування та створюючи передумови для прискореного розвитку територіальних громад.

Список використаних джерел:

1. Волохова І. С. Місцеві фінанси та перспективи поглиблення фінансової децентралізації в Україні: монографія. Одеса: Атлант, 2014. 462 с. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/3983?locale=en>.
2. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>.
3. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text>.
4. Податковий кодекс України: Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. Законодавство України: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
5. Бюджетна децентралізація: головні виклики та досягнення. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12661>.

Максимов О. М.,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Косяченко К. Е.,
доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПОДВІЙНЕ ОПОДАТКУВАННЯ: ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА ШЛЯХИ УНИКНЕННЯ

У нашому світі фундаментальним є те, що у випадках коли виникають певного типу проблеми, людство знаходить шляхи їх вирішення. У конкретно цьому випадку треба дослідити проблему та шляхи подолання такого явища як - подвійне оподаткування, оскільки в будь-який час податки, це є спосіб заробітку державою грошей на її розвиток, однак у наш час міжнародне подвійне оподаткування є таким, що уповільнює значне поширення міжнародної економічної діяльності, інвестування із закордону.

Станом на сьогодні економічна модель, що сприяє налагодженню добробуту країни незалежно від її економічного розвитку в багатьох випадках залежить від кількості інвестицій, які допомагають і розвивають економіку. Саме з цих причин в вирішенні проблеми подвійного оподаткування зацікавленні не тільки платники податку, а і держава. До того ж, податкові навантаження на юридичних і фізичних осіб, які діють у сфері міжнародних-економічних відносин, без факту усунення подвійного оподаткування в мить може досягти рівня, що участь у такому міжнародному розподілі праці, буде просто не виправданою.